

Nr 150.

Av herr **Lundberg**, om anslag till frivillig instrumentell undervisning i folkskolan.

1947 års musikutredning anför i sitt betänkande bl. a.: "I våra dagar har musiken i hittills oanad grad kommit att genomsyra människornas liv. Praktiskt taget ingen kan undandraga sig musikens inverkan, den ljuder överallt ur högtalare, på biografteatrar är den oundgänglig, i kaféer och nöjeslokaler klingar den, den är oupplösligt förbunden med ungdomens dansnöjen, och överallt där man vill skapa fest och högtid är den det givna estetiska uttrycksmedlet. Musiken kan helt enkelt inte tänkas bort ur nutidsmänniskans dagliga liv.

Men musiken har ett djupare värde än att tjäna det dagliga livets behov av förströelse och avspänning. Den rymmer också en skatt av konstverk som har budskap till en publik, som genom olika musikinstitutioners arbete och inte minst genom radion vuxit till att omfatta stora delar av vårt folk. För denna är tonkonstens verk varken lyx eller förströelse utan som all konst en källa till andlig vederkvickelse och berikar tillvaron genom djupa estetiska upplevelser." Denna karakteristik av musikens betydelse torde de flesta kunna understryka, och det finns trots all mekanisering ett naturligt behov att komma i kontakt med levande musik.

Detta kom även till uttryck i allmogens folkmusik. Bygdespelmännen byggde själva sina fioler och harpor och lärde sig spela på dem. De komponerade sina låtar och skapade ofta legend och mystik kring både kompositör och spelman. De var inte notkunniga, men en god bygdespelman kunde ur minnet spela otroligt många låtar, och likt de isländska sagorna har folkmusiken räddats till framtiden genom att musiken levde vidare bland folket. Den som för något årtionde sedan haft fördelen att under en längre tid höra och se de gamla bygdespelmännen utöva sin musik och lära låtar av varandra fick erfarva en stark upplevelse av deras folkliga och äkta känsla för de musikaliska värdenas betydelse som stimulans och livsglädje.

Bygdemusiken har försvunnit allt mer i och med att by- och sockengränser sprängdes sönder genom den tekniska och samhälleliga utvecklingen. Men känslan för musik finns i nya former levande, och vi har nu ca 100 000 amatör- och 4 000 yrkesmusiker.

Musikutredningen förutsätter med rätta att det är en uppgift för våra folkskolor att bereda plats för vidgad instrumentell och teoretisk musikundervisning, om vi verkligen skall få känsla och ansvar inför de musikaliska värdena. Hur denna utbyggnad skall ske, i fråga om både musiklärare och elevutval, borde bli föremål för praktisk försöksverksamhet. De kompetenskrav utredningen förordar i fråga om undervisning såväl som kompetens för lärare förefaller så

kostnadskrävande, att man därigenom kan förskjuta denna undervisning till en oviss framtid. Det bör vara möjligt att med enklare medel och avsevärt lägre kostnader få musikundervisning ordnad i våra folkskolor genom att den frivilliga musikundervisning, som redan nu prövas av en del skolstyrelser, genom statsbidrag kunde stimuleras.

Tierps köpings skolstyrelse har exempelvis mot timarvode anställt en musiker för frivillig musikundervisning i skolorna. Av ca 180 skolbarn deltagar 138 stycken i denna undervisning. 66 elever spelar mandolin, 23 violin, 3 cello, 1 blockflöjt och 45 piano. Antalet undervisningstimmar per vecka är för läraren 32. Förutom det kommunala bidraget uttages en terminsavgift av 15 kronor per elev. Resultatet av denna verksamhet har lämnat ett snabbt och glädjande resultat. Intresset hos både barn, föräldrar och lärare är stort, och kostnaderna för denna undervisning hålls inom en rimlig ram. Känslan för och förståelse av musik har ökat och instrumentell färdighet har ernåtts med denna på bredden lagda musikundervisning.

Enligt uppgift i tidskriften Tiden kostade svenskt musikliv under 1951 det allmänna minst cirka 30 miljoner kronor, med kyrko- och militärmusiken på dominerande plats när det gäller kostnader. De ca 30 miljonerna fördelar sig på följande sätt:

Statskyrkans musik (exkl. orgelbyggen etc.)	9 000 000
Militärmusiken (exkl. driftkostnader)	8 000 000
Operan, yrkesorkestrar	3 174 000
Amatörmusikförbund	60 000
Musiken i skolorna (ej folkskolan)	3 000 000
Musikalisk fackutbildning	650 000
Musikforskning m. m.	40 000
Musikalisk folkbildning	800 000
Kommunala anslag	5 000 000

Folkskolan åtnjuter icke statsbidrag till musikundervisning, utan kommunerna får själva bekosta denna viktiga verksamhet. Detta förhållande medför, att skolstyrelserna ur ekonomiska och andra synpunkter möter svårigheter, när det gäller att bedriva musikundervisning. Statsbidrag borde utgå till denna viktiga försöksverksamhet, vilken bör vara fri i dess bästa bemärkelse. Statsbidrag kan ges enligt samma normer som timanslaget vid yrkesskolor eller också med ett bidrag av en krona per elev och undervisningstimme. Ett förslagsanslag av 500 000 kronor till frivillig instrumentell musikundervisning i folkskolan torde vara tillräckligt. Skolöverstyrelsen bör ha överinseendet över anslagets fördelning men bör i största möjliga utsträckning lämna verksamhetens utformning i övrigt till de lokala skolstyrelserna.

Det folkliga musiklivet har sökt klara sig med små ekonomiska medel, och gruppundervisningen har måhända blivit en följd av detta förhållande. Sam-

hörighetskänslan har stärkts, och den demokratiska formen bör ha skapat förutsättningar för de lärare, som utan pappersmeriter har engagerats i denna verksamhet att ställa sig till förfogande även för undervisning i folkskolorna.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta

1. att för frivillig instrumentell undervisning i folkskolan anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor, samt
2. att detta anslag av skolöverstyrelsen skall fördelas enligt de principer som i motionen anförts.

Stockholm den 27 januari 1953.

John Lundberg.
